

Forslag til Finanslov for 2017 (Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)

Forelæggelsesnotat

1. behandling

På vegne af Naalakkersuisut fremsætter jeg hermed Forslaget til Finanslov for 2017.

En økonomi i bedring

Efter tre år med en negativ økonomisk vækst i 2012-2014 og en beskeden vækst i 2015, så forventer Økonomisk Råd en høj økonomisk vækst på omkring 5 % i 2016.

Den høje vækst i 2016 skyldes den positive udvikling for priser og fangstmængder i fiskeriet samt en øget anlægsaktivitet, herunder byggeriet af en containerhavn og statens byggeri af en lukket anstalt i Nuuk. De økonomiske fremskrivninger fra Økonomisk Råd vurderer, at væksten vil flade ud i 2017.

Udviklingen i 2017 vil blandt andet afhænge af aktiviteterne på anlægsområdet, udviklingen indenfor råstofområdet og ikke mindst fiskeriområdet med hensyn til priser og kvoter. I de efterfølgende år forventes byggeriet af landingsbaner i flere byer og en øget turisme langsomt at kunne bidrage til at skabe vækst.

Fortsat behov for reformer

Selvom økonomien er i bedring vil der fortsat være behov for at gennemføre reformer, der skal sikre et økonomisk råderum, som gør vi er i stand til at håndtere den dobbelte udfordring med, at vi bliver stadig færre til at forsørge flere i de næste mange år og at sikre, at langt flere af en ungdomsårgang får en erhvervskompetencegivende uddannelse og efterfølgende kommer i varig beskæftigelse.

Ved de seneste samlinger har Inatsisartut vedtaget lovforslag med reformer af velfærdsydelse inden for boligsikring samt alders- og førtidspension. Desuden er der blevet vedtaget en øget ressourcebeskatning af fiskeriet og beskatning af indbetalinger til udenlandske pensionsordninger.

Med Naalakkersuisuts fremlæggelse af Holdbarheds- og Vækstplanen i Politisk-Økonomisk beretning for 2016 er der fremlagt fire reformspor, som skal skabe en langsigtet balance mellem fremtidige indtægter og udgifter, så vi som samfund også på længere sigt kan opretholde et godt velfærdsniveau. Naalakkersuisuts overordnede reformspor i Holdbarheds- og Vækstplanen indeholder konkrete tiltag for en højnelse af uddannelsesniveaet, fremme af

vækst og omstilling til en flerstrengt økonomi, modernisering af den offentlige sektor og en øget selvforsørgelse gennem reformer af velfærdsydelserne, skattesystemet og boligområdet.

Holdbarheds- og Vækstplanen har anvist en vej til at sikre en langsigtet økonomisk holdbarhed i de offentlige finanser, så vi kan overlade vores børn og efterkommere et økonomisk bæredygtigt samfund. En økonomisk holdbarhed kan realiseres, men den kommer ikke af sig selv, og den kræver af os som beslutningstagere, at vi tør løfte et politisk ansvar – også når det gør ondt. Det er således væsentligt at pointere, at holdbarhedsplanen ikke realiseres af sig selv og at planens mål ikke er nået allerede med det foreliggende finanslovsforslag. Naalakkersuisut vil derfor også i de kommende år fremlægge forslag til økonomiske reformer inden for en række områder.

I forslaget til finanslov for 2017 indgår Naalakkersuisuts reformtiltag under hovedkonto 20.11.51 Effekter af reformtiltag. Det omfatter blandt andet, at der til denne Inatsisartutsamling er fremsat lovforslag om en obligatorisk pensionsopsparing for personer med en indkomst på over 100.000 kr. og en erhvervsbeskatningsreform i flere tempi, som blandt andet indebærer en smidiggørelse af fristerne for erhvervslivets indlevering af selvangivelser og en kommende nedsættelse af selskabsskattesatsen. Dette er reformtiltag, som har til formål at forbedre kommende pensionisters levestandard og skabe økonomisk vækst gennem øgede private investeringer samt ikke mindst bidrage til at reducere de langsigtede holdbarhedsproblemer i vores økonomi.

Desuden forventes der i de kommende år at blive fremsat lovforslag for en socialreform samt en skatte- og boligreform. Disse reformer skal medvirke til at gøre det mere attraktivt at være i beskæftigelse, nedbringe de samlede offentlige udgifter til boligområdet og samtidig være socialt afbalancerede.

Via reformer på både det arbejds- og erhvervsmæssige område, har Naalakkersuisut i disse år satset intensivt på en modernisering og forbedring af rammevilkårene for at drive erhvervsvirksomhed og skabe bedre rammer på arbejdsmarkedet. Reformerne på arbejdsmarkedsområdet, som bl.a. inkluderer etablering af job-, vejlednings- og opkvalificeringscentre i alle byer, samt reduktion af ungdomsarbejdsløshed og fokus på hjemmehørende arbejdskraft, har været et vigtigt element i en konkret reduktion af antallet af arbejdssøgende fra juli 2015 til juli 2016. På erhvervsområdet er det gjort nemmere at drive virksomhed via konkrete støtteordninger og mulighed for ekstern finansiering, øget fokus på forædling af fødevarer og fokus på kreative industrier. Beslutningen om anlæg af flere og større lufthavne, samt en markant reduktion af afgifterne på krydstogtskibe, har via mere erhvervsvenlige rammer, skabt optimisme i turistbranchen. Konkret har turistbranchen her i landet i både 2015 og 2016 set en positiv udvikling.

Det er Naalakkersuisuts ønske, at der bliver indgået brede forlig om de store reformtiltag, så reformerne for at sikre en langsigtet balance mellem Landskassens indtægter og udgifter, bliver vedtaget med stor tilslutning i Inatsisartut. Det er således ikke en opgave alene for Naalakkersuisut at sikre den økonomiske langsigtede holdbarhed og en sund økonomisk

balance. Det er et ansvar, som påhviler ethvert medlem af både Inatsisartut og Naalakkersuisut.

Den økonomiske politik

Naalakkersuisuts faste mål med finansloven for 2017 er, at udgifter og indtægter skal holdes i balance i finanslovsperioden 2017-2020. Det indebærer, at der i finansloven skal være et positivt DA-resultat for den samlede 4-årige periode, som finansloven opererer med. DA står for drift og anlæg.

Forslaget til finanslov for 2017 udviser et DA-overskud på 33 mio. kr. i 2017. Hvis udlån medtages i opgørelsen udviser finanslovsforslaget et samlet DAU-underskud på 35 mio. kr. i 2017. Forskellen skyldes primært, at der er afsat 72 mio. kr. i 2017 i udlån til Nukissiorfiit til udvidelsen af Qorlortorsuaq Vandkraftværk.

For den samlede finanslovsperiode 2017-2020 udviser forslaget til finanslov for 2017 et mindre DA-overskud på 0,1 mio. kr., hvorfor Naalakkersuisuts mål om balance mellem udgifter og indtægter i finanslovsperioden netop er opfyldt. Det er dog hermed også åbenbart, at der ikke er økonomisk råderum til øgede driftsudgifter.

Ønsker om øgede bevillinger til særlige områder eller tiltag vil derfor kræve, at der tilføres finansiering ved omprioritering fra konkrete bevillinger eller ved øgede indtægter. Ansvaret for at anvise en sådan finansiering påhviler såvel Naalakkersuisut som Inatsisartut.

I den foreliggende situation, hvor der er økonomisk vækst og overskud på Landskassens Regnskab, kan det måske forekomme fristende at øge niveauet for Landskassens udgifter. Der er dog grund til at advare imod en sådan overvejelse. Øger man driftsudgifterne er det meget vanskeligt senere at nedsætte dem igen. Det kræver omprioritering, og det vil gribe mærkbart ind i menneskers hverdag. Erfaringsmæssigt ved vi, hvor svært det er at beskære tilskudsordninger og nedbringe administrationsudgifter. Og der vil altid være interessegrupper, der taler mod nedbringelse af driftsudgifterne på netop deres område.

Derfor opfordrer Naalakkersuisut til, at forslag om øgede bevillinger til konkrete tiltag indgår i de politiske forhandlinger om finansloven, således at den i så høj grad som muligt kommer til at leve op til sit i Budgetloven anførte formål, nemlig *en samlet prioritering*.

I forslaget til finanslov for 2017 er det budgetterede provenu for landsskat opjusteret med 55 mio. kr. årligt i forhold til det indarbejdede skøn i budgetoverslagsårene i finansloven for 2016. Endvidere svarer merudgiften til pris- og lønregulering af drifts- og tilskudsbevillinger til merindtægten fra pris- og lønregulering af Statens bloktilskud. Samlet set betyder det, at det økonomiske råderum er blevet større i forslaget til finanslov for 2017.

Naalakkersuisut har blandt andet anvendt det øgede økonomiske råderum til at øge den samlede anlægsramme i finanslovsperioden 2017-2020 og afsætte en bevilling på 10 mio. kr. årligt under den nye hovedkonto 20.11.71 Prioriteringspulje. Puljen er afsat i forslaget til finanslov for 2017 med henblik på, at den kan blive udmøntet til initiativer ved 2. og 3.

behandlingen i forbindelse med forhandlinger med partierne, under øvrig behørig hensyntagen til udviklingen i bevillingerne til lovbundne udgifter og indtægtshovedkonti og lignende. Det er dog Naalakkersuisuts ønske, at midlerne hovedsageligt anvendes til formål, der kan understøtte langsigtet økonomisk holdbarhed.

Under hovedkonto 20.11.70 Reserve til nye initiativer er der afsat midler til finansiering af nye initiativer. Det vedrører blandt andet udmøntning af reservede midler til oprettelse af en talsmandsinstitution for handicappede og gennemførelse af et gratis vaccinationsprogram for slædehunde. Midlerne vil blive anvendt til opbygning, igangsættelse og drift af et landsdækkende vaccinations- og chipmærkningsprogram imod hundesyge og parovirus. Desuden er der afsat midler til finansiering af nye lovforslag i form af Inatsisartutlov om støtte til børn, budgetloven og lovforslag om samfundsansvar for ansættelse af lærlinge og elever, som er lovforslag der alle forventes behandlet på efterårssamlingen 2016. Til lovforslaget om samfundsansvar for ansættelse af lærlinge og elever er der aktuelt afsat 2,5 mio. kr. i 2017 og 15,5 mio. kr. i budgetoverslagsårene 2018-2020.

For hovedkonto 20.11.56 Budgetregulering, administration, gælder der forudsættes besparelser ved gennemførelse af tiltag af effektiviseringer. Disse tiltag omfatter hovedsagelig en fortsat digitalisering af Selvstyrets administration. Desuden har Naalakkersuisut givet Digitaliseringsstyrelsen mandat til at iværksætte initiativer for at rationalisere og centralisere Selvstyrets aftaler for IT-området.

De politiske forhandlinger er i gang

På vegne af Naalakkersuisut inviterede jeg samtlige partier og løsgængere til drøftelser og forhandlinger af forslaget til finanslov for 2017 umiddelbart efter fremlæggelsen af forslaget. Jeg vil benytte lejligheden til at takke partierne for den positive tilgang i den indledende forhandlingsrunde. Det er mit indtryk, at der i Inatsisartut er stor forståelse for behovet for at sikre den langsigtede økonomiske holdbarhed, hvorfor igangsætning af nye tiltag og initiativer kræver omprioritering af midler fra andre områder. Jeg ser frem til at inddrage alle parter i Inatsisartut i det videre arbejde med forslaget til finanslov frem mod 2. og 3. behandlingen. Det er Naalakkersuisuts ambition, at der vedtages en holdbar og fremadrettet finanslov med det bredest mulige flertal.

Ved forhandlingerne inviteres parterne til at fremkomme med forslag til finansiering af udgiftskrævende beslutningsforslag, som kan tænkes at blive vedtaget af Inatsisartut under denne samling og derfor også naturligt indgår i finanslovsforhandlingerne.

Til 2. behandlingen af forslaget til finanslov for 2017 forventer Naalakkersuisut at kunne fremsætte ændringsforslag til hovedkonto 20.05.20 Bloktilskud til kommunerne som følge af, at der forventes at blive indgået aftale om bloktilskud til kommunerne for 2017. Endvidere forventes der fremsat ændringsforslag til hovedkonto 72.20.05 Tilskud til passagerbefordring på baggrund af de indgåede nye servicekontrakter for befordring af passagerer, post og fragt med ikrafttrædelse fra 1. januar 2017. Desuden forventes der i lighed med tidligere år at blive

fremSAT ændringsforslag med revurderinger af bevillinger for lovbundne udgifter og indtægter.

Med disse ord overlader jeg Naalakkersuisuts forslag til finanslov for 2017 til Inatsisartuts velvillige behandling.